

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ANNE-BABA TUTUMLARININ
ÖĞRENCİLERİN SOSYAL PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİNE VE DEPRESYON DÜZEYLERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Tuğba Rabia AY

İSTANBUL, 2015

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ANNE-BABA TUTUMLARININ
ÖĞRENCİLERİN SOSYAL PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİNE VE DEPRESYON DÜZEYLERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Tuğba Rabia AY

Öğrenci No:

130790007

Danışman:

Prof. Dr. Mehmet Kerem DOKSAT

İSTANBUL, 2015

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **lise öğrencilerinin anne-baba tutumlarının öğrencilerin sosyal problem çözme becerilerine ve depresyon düzeylerine etkisinin incelenmesi** ” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.04.09.2015

Tuğba Rabia AY

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

04.10.2015

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 130790007 numaralı *Tuğba Rabia AY*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Lise Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Öğrencilerin Sosyal Problem Çözme Becerilerine ve Depresyon Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 01.09.2015 tarih ve 2015/35 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45.) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN

Prof..Dr. Mehmet Kerem DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Yrd.Doç.Dr. Neslim Güvenderer DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Prof.Dr. Sermin KESEBİR
(Üsküdar Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Tuğba Rabia AY
Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet Kerem DOKSAT
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2015
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Depresyon, Sosyal Problem Çözme, Anne Baba Tutumları.

ÖZ

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ANNE-BABA TUTUMLARININ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE VE DEPRESYON DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmanın temel amacı bireylerin anne baba tutumların depresyon ve problem çözme becerilerine ne derece etki ettiğini saptamaktır. Araştırma genel tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Araştırma 50 dokuzuncu sınıf öğrencisi ve 50 on ikinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 100 kişi üzerinde yapılmıştır. Veriler katılımcılara uygulanan Beck Depresyon Ölçeği, Anne-Baba Tutum Envanteri ve Problem Çözme Envanteri üzerinden toplanmıştır. Anket ve ölçeklerden alınacak toplam puanların frekans ve yüzdeleri hesaplanarak anne babam tutumları, problem çözme becerileri ve depresyon düzeyleri belirlenmiştir. Analiz sonucunda bireylerin Anne-Baba Tutum envanteri puanlarının ortalama değerlerine bakıldığında bireylerin anne babalarından algıladığı tutumun demokratik olduğu görülmüştür. Bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlara bakıldığında grubun depresyon düzeyinin düşük olduğu görülmüştür. Problem çözme envanteri puanlarına bakıldığında problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bireylerin cinsiyetleri ile Anne-Baba Tutum envanteri puanları Mann Whitney U Testi ile karşılaştırılmış erkeklerin kızlara oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bireylerin cinsiyetleri ile depresyon ölçeği puanları Mann Whitney U Testi ile karşılaştırılmış kızların erkeklere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bireylerin cinsiyetleri ile Problem Çözme Becerileri Ölçeği puanları Mann Whitney U Testi ile karşılaştırılmış erkeklerin kızlara oranla problem çözme becerileri düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bireylerin yaşları ile Anne-Baba Tutum Envanteri puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış ve bireylerin yaşları ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bireylerin yaşları ile Depresyon ölçeğinden aldığı puanlar Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış 18 yaşında olan bireylerin diğer bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. bireylerin yaşları ile Problem Çözme Envanteri puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış problem çözme becerileri ölçeği puanları açısından bireylerin yaşları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin hangi sınıfta olduğu ile Anne-Baba Tutum Envanterinden aldığı puanlar Mann Whitney U Testi ile karşılaştırılmış ve anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin hangi sınıfta olduğu ile Depresyon Ölçeğinden aldığı puanlar Mann Whitney U Testi ile karşılaştırılmış son sınıfta okuyan bireylerin birinci sınıfta okuyan bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. bireylerin hangi sınıfta oldukları ile Problem Çözme Envanteri puanları Mann Whitney U Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin doğum sırası ile Anne-Baba Tutum Envanterinden aldığı puanlar Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış ilk çocuk olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

İlk çocuk olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. bireylerin doğum sırası ile Depresyon Ölçeği puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin doğum sırası ile Problem Çözme Becerileri Ölçeği puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Ölçeği puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri ile Depresyon Ölçeği puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri ile Problem Çözme Envanteri puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerinin babalarının eğitim düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Ölçeği puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış babaları yüksek lisans ve üzeri mezun olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. . Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri ile Depresyon Ölçeği puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Ölçeği puanları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bireylerin Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanları ile depresyon Ölçeği puanları karşılaştırılmış buna göre anne babadan algılan demokratik tutum arttıkça depresyonun azaldığı görülmüştür . Anne babadan algılan otoriter tutum arttıkça depresyon artmaktadır. Anne babadan algılan ilgisiz tutum arttıkça depresyon artmaktadır. Bireylerin Anne-Baba Tutum Envanteri puanları ile Problem Çözme Envanteri puanları karşılaştırılmış buna göre depresyon arttıkça problem çözme becerileri azaldığı görülmüştür.

Name and Surname : Tuğba Rabia AY
Supervisor : Prof. Dr. Mehmet Kerem DOKSAT
Type and Date : Master 2015
Field : Clinical Psychology
Keywords : Depression , Social Problem Solving Skills, Effects Of Attitudes
Of Parents

ABSTRACT

EVALUATING THE EFFECTS OF ATTITUDES OF PARENTS ON DEPRESSION LEVELS AND SOCIAL PROBLEM SOLVING SKILLS IN HIGH SCHOOL STUDENTS

The main purpose of this research is to determine the degree of influence of parental attitudes of individuals to depression and problem solving skills. Research was done with accordance of general screening model. This study was made with 100 participants including 50 9th and 10th grade high school students. Data's were collected from applied procedures such as Beck Depression Scale, Parental Attitude Inventory and Problem Solving Inventory. The parental attitudes, problem solving skills and depression levels were calculated with total points taken from survey and scales. After results of analysis by looking at average value of Parental Attitudes Inventory scores the attitudes that individuals perceive from their parents are found to be democratic. If we look at the scores of depression scales of individuals we can see that depression levels are low. And if we look at problem solving inventory scores we can see that problem solving skills are at intermediate level. Democratic Attitudes of individuals perceived from their parents are to be seen high after comparing the scores between Parental Attitudes inventory and Mann Whitney U Test according to boys and girls ratio. Comparing the Depression Levels scores between Mann Whitney U Test with ratio girls to boys show us that Depression Levels are higher. And ratio boys to girls is also high in Problem Solving Skills. It can be resulted by comparing the Problem Solving Skills scores with Mann Whitney U Test.

By comparing the Parental Attitudes Inventory scores with Kruskal Wallis Test could not be determined any meaningful difference between individuals. And this comparing for the Depression Levels will give us the results that individuals at age 18 have high depression levels rather than other individuals. Also Problem Solving Skills scores were compared with Kruskal Wallis test and also no meaningful difference were found between ages of individuals.

Mann Whitney U Test was applied between the grades of individuals and scores taken from Parental Attitudes Inventory and no meaningful difference were found. Depression Levels scores compared with the grades of individuals by Mann Whitney U Test and depression levels of individuals at last grade are higher than individuals at first grade. But there is no meaningful difference in Problem Solving Skills between grades where individuals are.

Democratic Attitudes of first baby individuals are to be found higher than other individuals while comparing the scores between births by Kruskal Wallis Test. No meaningful difference were found for Depression Levels between births of individuals. Also no difference was showed us by Kruskal Wallis Test for Problem Solving Skills between births.

No difference were found while comparing the parents education levels by Kruskal Wallis Test for Parental Attitudes. For Depression Levels there is no difference between their parent's educations when testing with Kruskal Wallis Test. Also the same situation we can say for Problem Solving Skills.

When looking at the results after comparing the father's educations of individuals with scores from Parental Attitudes by Kruskal Wallis Test can be seen that individual's Democratic Attitudes perceived from their parents graduated from master degree or higher is higher than others. But there is no difference for Depression Levels by Kruskal Wallis Test. Also no difference were found between fathers education and Parental Attitudes Scale.

Parental Attitudes Scales were compared with Depression Level scores and as a result when democratic attitude is getting high then depression level is getting low. When authorities perceived from parents getting high the depression gets high. Increase in Indifferent attitude can increase depression. Parental Attitudes Inventory scores and Problem Solving Inventory scores were compared and according to this comparison when depression increase problem solving skills are decrease.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM **GENEL BİLGİLER**

1.1. DEPRESYON	2
1.1.1. Depresyonun Genel Belirtileri	2
1.1.2. DSMV Tanı kriterleri	3
1.1.3. Sıklık ve Yaygınlık	4
1.1.4. Depresyonun Etiyolojisi	4
1.1.5. Depresyonda Risk Etkenleri	5
1.1.6. Depresyon Tedavisi	5
1.2. PROBLEMİN KAVRAMSAL TEMELİ	6
1.2.1. Sosyal Problem Çözme Nedir?	6
1.2.2. Sosyal Problem Çözmedeki Kavramlar	7
1.2.3. Sosyal Problem Çözme Becerisinin Boyutları	7
1.3. ANNE BABA İLİŞKİSİNİN ÖNEMİ	8
1.4. YAYGIN ANNE BABA TUTUMLARI	8
1.4.1. Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumları	9
1.4.2. Serbest Anne Baba Tutumları	10
1.4.3. Baskılı ve Otoriter Anne Baba Tutumları;	10
1.4.4. İlgisiz ve Kayıtsız Anne Baba Tutumları	10
1.4.5. Dengesiz ve Karasız Anne Baba Tutumları;	11
1.4.6. Güven Veren, Destekleyen, Demokratik, Kabul Eden Anne Baba Tutumları	11

1.5. Anne ve Babanın Çocuk Yetiştirirken Dikkat Etmeleri Gereken Başlıca Noktalar.....	12
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE METOT

2.1. Araştırmanın Amacı.....	13
2.2. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	13
2.3. Araştırmanın Alt Problemleri.....	13
2.4. Hipotezler.....	14
2.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	14
2.6. Veri toplama aracı.....	15
2.7. Anne Baba Tutum Envanteri.....	15
2.8. Beck Depresyon Ölçeği.....	15
2.9. Problem Çözme Envanteri.....	15
2.10. Sınırlılıklar.....	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	17
3.2. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	17

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. BULGULAR.....	19
SONUÇ.....	38
TARTISMA.....	40
KAYNAKLAR.....	44
EKLER.....	47

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı.....	19
Tablo 4.2. BireylerinAlgıladığı Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı	20
Tablo 4.3. BireylerinDepresyon Ölçeğinden ve Problem Çözme EnvanterindenAldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı.....	20
Tablo 4.4. Bireylerin Cinsiyetleri İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması	21
Tablo 4.5. Bireylerin Cinsiyetleri İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması.....	22
Tablo 4.6. Bireylerin Cinsiyetleri İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması	22
Tablo 4.7. BireylerinYaşları İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması.....	23
Tablo 4.8. BireylerinYaşları İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	24
Tablo 4.9. Bireylerin Yaşları İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	25
Tablo 4.10. Bireylerin Hangi Sınıfta Okuduğu İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması	25
Tablo 5.11. Bireylerin Hangi Sınıfta Okudukları İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması	26
Tablo 4.12. Bireylerin Hangi Sınıfta Okudukları İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması	27
Tablo 4.13. BireylerinDoğum Sırası İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	27

Tablo 4.14. BireylerinDoğum Sıraları İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	28
Tablo 4.15. Bireylerin Doğum Sıraları İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	29
Tablo 4.16. BireylerinAnnelerinin Eğitim Düzeyleri İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	30
Tablo 4.17. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyleriİle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	31
Tablo 4.18. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyleriİle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	32
Tablo 4.19. BireylerinBabalarının Eğitim Düzeyleri İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	33
Tablo 4.20. Bireylerin babalarının Eğitim Düzeyleriİle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	34
Tablo 4.21. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” İle Karşılaştırılması	35
Tablo 4.22. Bireylerin Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçekleri İle Depresyon ÖlçeğiArasındaki İlişkinin İncelenmesi	35
Tablo 4.23. Bireylerin Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçekleri İle Problem Çözme Becerileri ÖlçeğiArasındaki İlişkinin İncelenmesi	36
Tablo 4.24. Bireylerin Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçekleri İle Problem Çözme Becerileri ÖlçeğiArasındaki İlişkinin İncelenmesi	37

GİRİŞ

Depresyon, kişisel, toplumsal, mesleki, ekonomik kayıplara ve ciddi sağlık sorunlarına yol açabilen psikiyatrik bir rahatsızlıktır.

İntihar gibi bir çok dramatik ve geri dönüşsüz bir komplikasyonla sonlanabilen depresyon, yaygınlığı ve sebep olduğu yeti yitimi nedeni ile önemli bir sorun olarak gündeme gelmekte ve birinci basamak sağlık hizmetine başvuran hastalarda en sık rastlanan bozukluk olarak görülmektedir. Bu nedenle hastaların özenli ve doğru bir şekilde yönlendirilmeleri sağlıkları açısından son derece önemlidir. Depresyon denince akla ilk gelen majör depresif bozukluğun (MDB) yaşam boyu görülme oranı %17-21 arasındadır. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre tüm dünyada sağlık yükü nedeni ile dördüncü sırada yer alarak, iskemik kalp rahatsızlığı ve serebrovasküler hastalıktan daha fazla yeti yitimine neden olmaktadır (*Öztürk, 2008*).

Bingham prolemin bilinen yada bilinmeyen durumları içerebileceğini belirtmiştir. Eğer problemdeki durumlar tamamı ile belirsizlik içeriyorsa bu durum bireyin probleme karşı duyarsız kalmasına sebep olur. Problem çözme becerisinin geliştirilmesi insanlığın gelişmesine yardımcı olur. En önemli unsur kişinin kendi problemlerini çözebilme becerisini geliştirebilmesidir. Bunu en iyi şekilde geliştirebildiği sürece kendi çevresindeki sorunlarla etkili bir şekilde baş edebilir.

Anne babanın çocuklarla olan iletişimi, onları birey olarak kabul etmeleri anne baba tutumları için önemlidir. Anne babanın önceki aile ortamı, çocuğu ne kadar kabul ettikleri, anne babanı yaşları gibi etkenler anne baba tutumlarının şekillenmesi için (*Sönmez, 2002*).

Bu çalışmanın amacı; bir Anadolu lisesinde okuyan lise 1 ve lise 3. Sınıf öğrencilerinin anne baba tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak öğrencilerin problem çözme becerilerini ve depresyon düzeylerini ne derece etkilediğini saptamaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1. DEPRESYON

Depresyon kelimesi Türkçeye “Çökkünlük” olarak çevrilebilir. Depresyon bir anlık süregelen sıkıntılı ruh halini ifade etmektedir. Depresyon; sıkıntı, üzüntü, anksiyete, çökkünlük, yorgunluk, bitkinlik, halsizlik durumlarını içeren bir rahatsızlıktır (*Tezcan 2011*).

1.1.1. Depresyonun Genel Belirtileri

Depresif duygudurumun varlığı hastanın kendisini üzgün, canı sıkkın, boşluğa düşmüş, çaresiz, zavallı, çökkün,hayal kırıklığına uğramış vb. şekilde tarif etmesiyle anlaşılabilir.

İlgi kaybı, sorunlarla baş edememe, düzelmeyecek gibi hissetme, duyguları ifade edememe, anhedoni şeklinde tanımlanabilir. Dinlenmeyle geçmeyen hatta artan enerji kaybı, yorgunluk, bitkinlik ve halsizlik, bir etkinliğe başlamada zorluk; Psikomotor retardasyon, daha nadir psikomotor ajitasyon, ağlayamama ya da çabuk ağlama; Anksiyete, eşlik eden panik ataklar.

Düşüncede yavaşlama ya da düşüncelerin karmaşık olması nedeniyle düşüncelerini belli bir konuda yoğunlaştıramama, az konuşma, ilgi kaybı, kararsızlık, fobiler, obsesyonlar;

Yeme değişiklikleri: iştah azalması, iştah artışı Uyku bozuklukları: İnsomnia, hipersomnia, bölünmüş uyku, sık sık uyanarak tuvalete gitme;

Somatik yakınmalar;

Ajitasyon, sık ağlama;

Cinsel ilgi ve etkinlikte azalma, bazen depresyondan kaçmak için aşırı cinsel eylemde bulunma ihtiyacı;

Benlik saygısında azalma, karamsarlık, umutsuzluk;

Çaresizlik duyguları, sorumluluklarıyla baş edememe;

Sanrılar ve kişilik çözülmesi;

Karamsarlık ve umutsuzluk, ölüm düşünceleri ya da intihar girişimleri (*Tezcan 2011*).

1.1.2. DSMV Tanı kriterleri

Aynı iki haftalık dönem boyunca aşağıdaki belirtilerden beşi bulunmuştur ve önceki işlevsellik düzeyinde bir değişiklik olmuştur. Bu belirtilerden en az biri ya çökkün duygudurum yada ilgisini yitirme yada zevk almamadır.

- 1) Çökkün duygudurum, neredeyse her gün günün büyük bir bölümünde bulunur. ve bu durumu ya kişinin kendisi bildirir yada bu durum başkalarınca gözlenir.
- 2) Bütün yada neredeyse bütün etkinliklere karşı ilgide belirgin azalma durumu neredeyse hergün günün büyük bir bölümünde bulunur.
- 3) Kilo vermeye çalışmıyorken çok kilo verme yada kilo alma yada neredeyse her gün yeme isteğinde azalma yada artma .
- 4) Neredeyse hergün uykusuzluk çekme yada aşırı uyuma
- 5) Neredeyse hergün psikodevinsel kışkırtma yada yavaşlama.
- 6) Neredeyse hergün bittinlik yada içsel gücün kalmaması.
- 7) Neredeyse hergün değersizlik yada aşırı yada uygunsuz suçluluk duyguları.
- 8) Neredeyse hergün düşünmekte yada odaklanmakta güçlük çekme yada kararsızlık yaşama
- 9) Yineleyici ölüm düşünceleri özel eylem tasarlamaksızın yineleyici kendini öldürme girişimi yada kendini öldürmek üzere özel bir eylem tasarlama.

B. bu belirtiler klinik açıda belirgin bir sıkıntıya ya da toplumsal, işle ilgili alanlarda yada önemli diğer işlevsellik alanlarında işlevsellikte düşmeye neden olur.

C. bu dönem, bir maddenin yada başka bir sağlık durumunun fizyolojiyle ilgili etkilerine bağlanamaz.

D. yeğin depresyon döneminin ortaya çıkışı şizoduygulanımsal bozukluk, şizofreni, şizofrenimsi bozukluk, sanrılı bozukluk yada şizofreni açılımı kapsamında ve psikozla giden tanımlanmamış diğer bozukluklarla daha iyi açıklanamaz.

E. hiçbirzaman bir mani dönemi yada bir hipomani dönemi geçirilmemiştir.

1.1.3. Sıklık ve Yaygınlık

Genel olarak %9-21 arasında görülmekte. Erkeklerde %2-3, kadınlarda %5-9 olarak görülmektedir. Yaşam boyu hastalanma riski erkekler için %8-12, kadınlar için %20-26'dır (*Tezcan 2011*).

Depresif bozuklukların prevalansını belirlemek; kriterlerin herkesçe değişmesi sebebiyle zordur. ABD de yapılan araştırmalarda bir durum karşısında ortaya çıkan depresif sendromlar dikkate alınmıştır. Ancak bu verilerin değeri azdır, çünkü yapılan çalışmalarda depresif bozukluğun parçası olan depresif semptomlar ile başka bir bozukluğa ait ortaya çıkan depresif semptomları ayırmada yetersizlikler ortaya çıkmaktadır. Son zamanlarda ise yapılan araştırmalarda bu konuya özellikle dikkat edilmektedir. (*Babaoğlu A, 2002*).

1.1.4. Depresyonun Etiyolojisi

Depresyonun etyolojisi açıklanırken yaş, medeni durum, cinsiyet, düşük sosyoekonomik düzey, kişilik yapısı, işsizlik vb faktörlere bakılır. Kalıtım en önemli yakınlık sebebidir. Çevresel faktörler her bireyde aynı olumsuz duygulara sebep olmaz. Bu da kalıtsal faktörlerin önemine dikkat çeker. (*Tezcan AE, 2011*).

1.1.5. Depresyonda Risk Etkenleri

Yaş

Başlangıç yaşı genel olarak 18 ila 44 arasındadır. Çocuklarda ve yaşlılarda depresyonun görülme olasılığı daha düşüktür. Kadınlarda 35-45, erkeklerde 55-70 yaşlarında daha sık görülür. Son yıllarda depresyon 20 yaş altı geç erkeklerde eskiye göre daha sık görülmektedir. (*Tezcan AE, 2011*).

Cinsiyet

Kadınlarda depresyon erkeklere göre daha yaygındır. Kadın ve erkeklerde yaşın ilerlemesine bağlı olarak aradaki fark azalır. Kadınlarda erkeklere göre daha fazla gözlenmesinin hormonal sebeplere bağlı olduğu düşünülmektedir. Toplumun kadına verdiği değer ve yüklediği anlamlar bu süreçleri olumlu yönde etkileyebileceği gibi olumsuz yönde de etkileyebilmektedir. (*Tezcan AE, 2011*)

Medeni Durum

Depresyon en çok boşanmış ya da eşinden ayrı yaşayanlarda görülür. Evlilik ilişkilerinin kötü olması depresyon riskini arttırmaktadır. Erkekler için en yüksek risk dönemi boşanmadan sonra ki 6 ay içindedir. (*Tezcan AE, 2011*).

1.1.6. Depresyon Tedavisi

Depresyon tedavisin en önemli unsurları; antidepresan tedavi, psikosoyal ve psikoterapötik müdahalelerdir.

Bütün antidepresif ilaçlar etkisini 1 ile 3 hafta içerisinde gösterir. Bu süre içerisinde duygudurum, uyku problemleri, istah problemleri ve toplumsal etkileşimlerde düzelmeler başlar. Antidepresan tedavisinde yeterli doz ve yeterli süre çok önemlidir.

Tedavide 4 ile 6 hafta arasında değerlendirme yapılır. Bu değerlendirme sorucunda tedavinin gidişatının nasıl olduğuna karar verilir (*Örsel S, 2004*).

Depresyonda tedavisindeki diğer yöntem psikoterapidir. Dinamik psikoterapi yaklaşımında hastanın öyküsü dinlenir ve depresyonun altında yatan dinamik sebepler kavranmaya çalışılır. Bu süre içerisinde hasta terapistine yönelik aktarımını geliştirir. Bu terapi sisteminde hastanın kendisi için yaşamamış olduğunu hastanın anlaması sağlanır. Hastanın farkındalık kazanması amaçlanır. Terağist hastanın yeni yollar bulmasına yardımcı olur.

Destekleyici psikoterapi yaklaşımı ise nesne yitimlerinden sonra görülen yas ve çöküntü durumlarında kullanılmaktadır. Bu yaklaşım için gerekli olan hasta yakınları ile işbirliği sağlanmasıdır. Bilişsel psikoterapi yaklaşımında; her seansta bir önceki seans gözden geçirilir. Hedefler konular ödevler verilir. Terapist oldukça aktiftir. Terapist eğitici görevindedir. Terapist görüşmelerde hastanın çarpıtılmış otomatik olumsuz düşüncelerini değiştirmesini sağlayacaktır (*Durat G, 2003*).

1.2. PROBLEMİN KAVRAMSAL TEMELİ

1.2.1.Sosyal Problem Çözme Nedir?

Sosyal problem çözme yaşamda gerçekleştirdiğimiz problem çözme süreci demektir. Sosyal sıfatı problem çözme çalışmasını sınırlandırmamak için kullanılmaktadır.Sosyal problem çözme bir insanın hayatını etkileyebilecek tüm problemleri kapsamaktadır.Bunun içine kişisel olmayan problemler , kişilerarası problemler ve toplumsal sorunlar da girmektedir. Sosyal problem çözme,insanların yaşadığı sorunlarla baş edebilmesini sağlamaktadır (*Hamarta ,2007*).

1.2.2.Sosyal Problem Çözmedeki Kavramlar

Problem çözmede üç kavram;

- 1) problem çözme,
- 2) problem
- 3) çözüm.

Problem Çözme Kavramı: Yaşamda karşılaşılan herhangi bir sıkıntı için mantıklı ve etkili bir çıkış yolu bulmayı ifade eder. Sorunu daha rahat atlatmayı ve sürecin daha sağlıklı geçmesini sağlar. Çözümler arasından en etkilisini seçmeyi kolaylaştıran bir süreçtir (*Aslan, 2009*).

Problem: Problem, herhangi bir durum karşısında bir tepki verilmesi gerektiği anda bir yada birden çok engelle karşılaşılmaması ve uygun tepkinin verilememesi durumudur. Bu engel belirsizlik, ileriye görememe vb. olabilir.

Çözüm: Çözüm, problem çözme sürecinin sonucudur. Olumlu sonuçları artırır, kişilerarası problemleri tarafların uzlaşma sağlayabileceği, onları memnun edecek şekilde çözer bu çözüm sonucunda taraflar çıkarlarından ödün verebilir yada uzlaşma sağlayabilirler içerebilir (*Aslan, 2009*).

1.2.3. Sosyal Problem Çözme Becerisinin Boyutları

Probleme Yönelim:

Problem yönelim, bireyin karşılaştığı toplumsal sorunları ve kendisi ile ilgili sorunları çözme becerisi ile ilgili tutumlarını yansıtan bir süreçtir. Bu problem çözmede önemli bir süreçtir (*Akay, 2006*).

Problem Çözme Stilleri:

Dürtüsel ve dikkatsiz stilde bireyler aceleci davranır.sadece birkaç alternative çözüm üzerinde düşünür. Kendini yormaz ve ilk aklına gelen çözümü uygular. Sonuçları dikkatsiz ve aceleci bir şekilde değerlendirir.

Kaçıngan stil işlevsel olmayan problem çözme stildir. Bu stile sahip olan birey problem sürekli erteler.problemlerle yüzleşmekten kaçır. Kendi kendine çözüleceğini düşünür. Sürekli başkalarına sorumluluk yükler.

Problem çözme yeteneğine güven stili, kişinin bir engelle karşılaştığı zaman çözüme rahatça ulaşabilme yeteneğini ifade eder.

Yaklaşma-kaçınma stili, problemle karşılaştığında hem çözüme ulaşmak ister hem de çözüme ulaşmaktan kaçır (*Küpçü,2008*).

1.3. ANNE BABA İLİŞKİSİNİN ÖNEMİ

Çocuk için anne babanın davranışları çok önemlidir. Çocuğun kişiliği anne babayı model alarak şekillenir. Çocuk anne babadan hangi davranışların doğru hangilerinin yanlış olduğunu görüp öğrenir. Bu nedenle anne baba çocuk ilişkisi çok önemlidir. Aile bireylereinin birbirlerini sevip saymaları birbirlerine hoşgörü ile yaklaşmaları gerekir. Böylece anne babalar kişiliği sağlam ve kendine güvenen çocuklar yetiştirebilirler (*Yavuzer, 1986*)

1.4.YAYGIN ANNE BABA TUTUMLARI

Anne-Baba tutumlarının en önemli özelliği çocuklar ile kurulan duygusal ilişki ve onlar üzerinde kurulan yeterli dozda denetimdir. Bu iki etmen yeterli ölçüde olmalıdır. Çocuğun davranışlarını önemli ölçüde belirleyicidir.

1) Çocuk daha doğmadan anne babanın hayalinde bir model oluşur. Çocuk doğduğunda anne babanın hayalindeki gibi olmadığı zaman anne baba red etme gibi bir tepkide bulunabilir

2) Toplumsal değerler anne babaların çocuk yetiştirme stillerini etkileyebilir.

3) Çocukların sayısı, cinsiyeti ve kişilik özellikleri yine anne-babanın tutumlarını etkiler.

4) Anne babanın çocukluklarında yaşadığı deneyimler çocuklarına sergileyecekleri tutumlar için yol gösterici olabilir (*Yavuzer, 1986*).

Anne ve Babaların Çocuklarına Karşı En Yaygın Tutum ve Davranış Biçimleri ve Kişilik Özellikleri

1.4.1. Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumları

- Anne baba çocuğa karşı kaygılı davranır
- Çocuğun üstüne aşırı düşerler.
- Çocuğun kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek yaşa geldiğini kabullenemezler.
- Çocuğa karar verme hakkı tanımazlar.
- Çocuktan çok fazla şey beklerler.
- Çocukla ilgili tüm kararları kendileri almak isterler.

Anne Babası Aşırı Koruyucu Olan Çocuklar;

- Çocuk başkalarına aşırı bağımlıdır.
- Kendine güvenmez .
- Başarısız ve mutsuzdur.
- Kendini gruba kabulettirmeye çalışır.. (*Haktanır,Baran ,1998*)

1.4.2.Serbest Anne Baba Tutumları

- Çocuklarını aşırı özgür bırakırlar. Arkadaş gibi davranırlar.
- Anne baba çocuk üzerinde denetim kurmaz..
- Çocuk istediği gibi davranır. Ailedekilere istediği herşeyi yaptırır.

Anne Babası Serbest Tutuma Sahip Olan Çocuklar;

- Çocuğun sınırları yoktur.
- Dengesiz davranışlar sergiler.
- Eleştiri kaldıramaz.
- Kuralsız davranışlar sergiler
- Başkalarına bağımlıdır.
- Kurallara uymakta zorluk çeker (*Haktanır,Baran ,1998*).

1.4.3. Baskılı ve Otoriter Anne Baba Tutumları;

- Çocuklarını belli bir kalıba sokmaya çalışırlar.
- Tek bir otorite vardır,anne ve baba.
- Kurallar çok serttir. Çocuk bu kurallara uymak zorundadır.
- Çocuk streslidir, çünkü baskı altındadır.
- Çocukları yetiştirirken ceza yöntemini kullanırlar.

Anne Babası Otoriter Olan Çocuklar• Özgüven eksiktir.

- Çocuk sessiz ve çekingendir. Bir eylemde bulunurken çekinir, korkar. korkarlar.
- Yaratıcı ve yenilikçi olamaz (*Haktanır,Baran ,1998*).

1.4.4. İlgisiz ve Kayıtsız Anne Baba Tutumları

- Çocuğa karşı vurdum duymazdırlar.
- Çocuk yalnızdır.
- Çocukla iletişim kurulamaz.
- Anne baba tutarsız davranışlar sergiler.

Anne Babası İlgisiz ve Kayıtsız Olan Çocuklar

- Özgüvenleri düşüktür.
- Dikkat çekmek için zarar verici davranışlarda bulunabilir.
- Hiçbir beklentisi yoktur.
- Dil gelişiminde gecikme olabilir.
- Sevgi göremediği için sevgiyi dışarıda arar.
- Büyüdükçe aileden uzaklaşır (*Haktanır, Baran ,1998*).

1.4.5. Dengesiz ve Kararsız Anne Baba Tutumları;

- Anne baba değişken davranışlar sergiler.
- Örneğin çocuk sözünü dinlesin diye önce yumuşak ses tonu kullanıp daha sonra sesini yükselten bir anne...

Anne Babası Dengesiz ve Kararsız Olan Çocuklar

- Çocuk nasıl davranacağını bilemez çelişkiye düşer.
- Sorumluluklarını bilemezler.
- Çevresine güvenmezler.
- Kardeşler arasında kıskançlık görülebilir (*Haktanır, Baran ,1998*).

1.4.6. Güven Veren, Destekleyen, Demokratik, Kabul Eden Anne Baba Tutumları

- Çocuklara hoşgörülü davranırlar.
- Çocuklar kendilerini ifade etmede özgürdürler.
- Anne babanın nettir.
- Çocuklarını bir birey olarak kabul ederler .
- Çocuğa rehber olurlar kararlarına saygı duyarlar.
- Çocuğa fiziksel ve duygusal şiddet uygulanmaz bunun yerine nedenler anlatılır, konuşarak ikna etmeye çalışılır.

Anne Babası Güven Veren, Destekleyen Tutuma Sahip Çocuklar

- Sosyaldirlirler.
- Arkadaş canlısıdır.
- Mutlu bireylerdir.

- Özgüvenleri yüksektir. Sorumluluk almayı severler.
- Kendilerine güvenirlere.
- Yaratıcılığı severler.
- Kurallara uyarlar.
- Saygılıdırlar
- Başarıları yüksektir (*Haktanır,Baran, 1998*).

1.5. Anne ve Babaların Çocuk Yetiştirirken Dikkat Etmeleri Gereken Başlıca Noktalar

1. Çocuklarını çok iyi tanımalı ve onları kendi isteklerine göre değil çocuğun ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirmelidirler.
2. Anne ve babalar çocuklarına yeteri kadar dozunda ilgi ve sevgi göstermelidir. Bu çocuğun gelişimi için önemlidir.
3. Çocuklarını diğer çocuklarla kıyaslamamalıdırlar. Çünkü her çocuğun özelliği farklıdır.
4. Toplum kurallarını çocuklarına anlatmalıdırlar.
5. Çocuğun yanında tartışmamaya özen göstermelidirler. Hangi yaşta olursa olsun çocuk bu durumdan olumsuz etkilenir (*Haktanır,Baran ,1998*).

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE METOT

2.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin anne baba tutumlarının öğrencinin problem çözme becerisine ve depresyon düzeyine ne derece etki ettiğinin saptanmasıdır.

2.2.Araştırmanın Problem Cümlesi

Anne baba tutumları öğrencilerin problem çözme becerisini ve depresyon düzeyini etkiler mi? Sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

2.3.Araştırmanın Alt Problemleri

Cinsiyet ile anne baba tutumu arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Cinsiyet ile depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Cinsiyet ile problem çözme becerisi arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Yaş ile depresyon arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Bireyin bulunduğu sınıf derecesi ile depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Bireylerin doğum sırası ile anne baba tutumları arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Anne baba tutumları ve babanın eğitim düzeyleri arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Anne baba tutumları ve annenin eğitim düzeyleri arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Anne baba tutumları ile öğrencinin problem çözme becerileri arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Anne baba tutumları ile öğrencinin depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

Bireylerin depresyon düzeyleri ve problem çözme becerileri arasında olumlu bir ilişki var mıdır?

2.4.Hipotezler

Cinsiyet ile anne baba tutumu arasında olumlu bir ilişki vardır.

Cinsiyet ile depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki vardır.

Cinsiyet ile problem çözme becerisi arasında olumlu bir ilişki vardır.

Yaş ile depresyon arasında olumlu bir ilişki vardır.

Bireyin bulunduğu sınıf derecesi ile depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki vardır.

Bireylerin doğum sırası ile anne baba tutumları arasında olumlu bir ilişki vardır.

Anne baba tutumları ve babanın eğitim düzeyleri arasında olumlu bir ilişki vardır.

Anne baba tutumları ve annenin eğitim düzeyleri arasında olumlu bir ilişki vardır.
Anne baba tutumları ile öğrencinin problem çözme becerileri arasında olumlu bir ilişki vardır.

Anne baba tutumları ile öğrencinin depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki vardır.

Bireylerin depresyon düzeyleri ve problem çözme becerileri arasında olumlu bir ilişki vardır.

2.5.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Göztepe de bir Anadolu lisesinde okuyan 9. Ve 12. Öğrencileri oluşturmaktadır.Araştırma 9. Sınıftan 50 12. sınıftan 50 kişi olmak üzere toplam 100 kişi üzerinde yapılmıştır.

2.6. Veri toplama aracı

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır .3 ölçek kullanılmıştır. Bireylerin anne baba tutumlarını ölçmek için anne baba tutum envanteri uygulanmıştır. Depresyon düzeylerini belirlemek için beck depresyon ölçeği kullanılmıştır. Son olarak da problem çözme becerilerini saptayabilmek için problem çözme envanteri uygulanmıştır.

2.7. Anne Baba Tutum Envanteri

Kuzgun tarafından 1972’de geliştirilmiştir. Demokratik, otoriter ve ilgisiz anne baba tutumlarını ölçer. Her birinden 40 madde olmak üzere 120 maddeden oluşmaktadır. . **1-3-6-7-12-13-17-21-22-23-26-28-32-33-36-37-42-45-48-49-50-51-54-55-60-61-62-68-69-77-82-85-88-94-97-105-109-112-117-119** maddeleri demokratik tutuma aittir. **2-5-8-11-14-15-18-24-25-29-34-35-40-43-44-52-57-63-64-66-67-73-74-75-76-79-81-84-87-91-92-93-98-99-101-102-110-113-115-118** maddeleri otoriter tutuma aittir. : **4-9-10-16-19-20-27-30-31-38-39-41-46-47-53-56-58-59-65-70-71-72-78-80-83-86-89-90-95-96-100-103-104-106-107-108-111-114-116-120** maddeleri ise ilgisiz tutuma aittir.

2.8. Beck Depresyon Ölçeği

Beck tarafından geliştirilmiştir. Her madde 0-3 arasında puan alır. Depresyonun derecesini ölçmek için hazırlanmıştır. En yüksek puan 63’tür. 21 sorudan oluşur. 15 yaş üzerine uygulanır. Birey kendisini o hafta içerisinde en iyi ifade eden cümleyi seçer. Puan yükseldikçe depresyon şiddeti artar.

2.9. Problem Çözme Envanteri

Heppner ve Peterson tarafından geliştirilmiştir. 35 maddeden oluşur. Bireyin problem çözebilme yeteneğini ve derecesini ölçer. 1-6 arası puanlar verilir. Ergen ve yetişkinlere uygulanır.puan arttıkça problem çözme becerisi artar.

2.10.Sınırlılıklar

Üniversite öğrencilerinin anne baba tutumlarının problem çözme ve depresyon düzeylerine etkisinin incelenmesinin planlandığı bu araştırmanın verileri Mustafa Saffet Anadolu lisesi öğrencilerinden elde edileceği için yapılacak genelleme de ancak benzer gruplar için geçerli olacaktır.

Bu araştırma lise öğrencilerinden toplam 100 kişiden elde edilen verilerle yapılmıştır. Değişik sınıf düzeyleri ve daha büyük bir örnekleme bu konu ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.

Araştırma kapsamında incelenecek olan anne baba tutumları problem çözme becerileri ve depresyon düzeyleri anne baba tutum envanteri problem çözme envanteri ve beck depresyon ölçeğinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

Depresyon ve problem çözme becerilerini etkileyen tek değişken anne baba tutumları değildir bu araştırmada odaklanılmayan başka değişkenlerde mevcuttur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modeli şeklinde yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte var olan ya da halen var olmakta olan bir durumu var olduğu gibi göstermeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırılan konu, olay, birey yada nesne olduğu gibi o anki koşulları ile değiştirilmeden ele alınır. Bu araştırmayı yapabilmek için öncelikle gerekli yerlerden izinler alınmıştır. Gerekli işlemler tamamlandıktan sonra Mustafa Saffet Anadolu Lisesine gidilmiştir. Lise birinci sınıf ve lise dördüncü sınıflardaki öğrencilerle görüşülmüştür. Öğrencilere çalışmaya katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Gönüllü olan öğrencilere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Lise birinci sınıftan 25 kız 25 erkek lise dördüncü sınıftan 25 kız 25 erkek öğrenci olmak üzere toplam 100 kişi belirlenmiştir. Gerekli yönergeler verilmiş ve öğrencilere ana baba tutumlarını belirlemek içinde Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen daha sonra Eldeleklioğlu (1996) tarafından revizyonu yapılan Ana Baba Tutum Ölçeği, Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilmiş Problem Çözme envanteri ve Beck Depresyon Ölçeği uygulanmıştır. Daha sonra envanterler toplanıp her ölçek tek tek değerlendirilmiştir.

3.2.Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı Mann Whitney-U testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Spearmankorelasyonile test edilmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon ilişkileri aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmiştir (10);

<i>R</i>	İlişki
0,00-0,25	Çok Zayıf
0,26-0,49	Zayıf
0,50-0,69	Orta
0,70-0,89	Yüksek
0,90-1,00	Çok Yüksek

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1.BULGULAR

Bu bölümde, araştırma doğrultusunda örneklem grubundan toplanan verilerin çözümlenmesiyle elde edilen sonuçların tabloları, yorumları ile birlikte sunulmuştur. Örneklem grubuna uygulanan “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilen veriler grubun genel özellikleri frekans ve yüzde dağılımları şeklinde tablolaştırılmıştır.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı

		<i>F</i>	%
Cinsiyet	Kız	50	50.0
	Erkek	50	50.0
Sınıf	Lise 1	50	50.0
	Lise 4	50	50.0
Yaş	14 yaşında	27	27.0
	15 yaşında	23	23.0
	17 yaşında	28	28.0
	18 yaşında	22	22.0
Babaların eğitim durumu	İlkokul mezunu	8	8.0
	Ortaokul mezunu	14	14.0
	Lise mezunu	35	35.0
	Lisans mezunu	31	31.0
	Yükseklisans ve üzeri	12	12.0
Annelerin eğitim durumu	İlkokul mezunu	16	16.0
	Ortaokul mezunu	21	21.0
	Lise mezunu	25	25.0
	Lisans mezunu	29	29.0
	Yükseklisans ve üzeri	9	9.0
Doğum sırası	İlk çocuk	37	37.0
	Ortanca çocuk	31	31.0
	Son çocuk	32	32.0

Araştırma dahilinde kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan 100 bireyin 50'si (%50.0) kızlar ve 50'si (%50.0) erkekler oluşturmaktadır.

Bireylerin 50'si (%50.0) lise birinci sınıfta okumakta ve 50'si (%50.0) lise sonda okumaktadır.

Bireylerin 28'i (%28.0) 17 yaşında, 27'si (%27.0) 14 yaşında, 23'ü (%23.0) 15 yaşında ve 22'si (%22.0) 18 yaşındadır.

Bireylerin 35'inin (%35.0) babası lise mezunu, 31'inin (%31.0) babası lisans mezunu, 14'ünün (%14.0) babası ortaokul mezunu, 12'sinin (%12.0) babası yüksek lisans ve üzeri mezunu ve 8'inin (%8.0) babası ilkokul mezunudur.

Bireylerin 29'unun (%29.0) annesi lisans mezunu, 25'inin (%25.0) annesi lise mezunu, 21'inin (%21.0) annesi ortaokul mezunu, 16'sının (%16.0) annesi ilkokul mezunu ve 9'unun (%9.0) annesi yüksek lisans ve üzeri mezunudur.

Bireylerin 37'si (%37.0) ilk çocuk, 32'si (%32.0) son çocuk ve 31'i (%31.0) ortanca çocuktur.

Tablo 4.2. Bireylerin Algıladığı Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı

Ölçek	Ort. ve SD
Demokratik tutum alt ölçeği	96.62± 8.37
Otoriter tutum alt ölçeği	73.11 ± 7.05
İlgisiz tutum alt ölçeği	77.19 ± 9.97

Bireylerin anne babalarından algıladığı demokratik tutum alt ölçeğinin ortalaması (96.62 ± 8.37) olduğu saptanmıştır. Bireylerin anne babalarından algıladığı otoriter tutum alt ölçeğinin ortalaması (73.11 ± 7.05) olduğu saptanmıştır. Bireylerin anne babalarından algıladığı ilgisiz tutum alt ölçeğinin ortalaması (77.19±9.97) olduğu saptanmıştır. **Ortalama değerlere baktığımızda katılımcıların anne babalarından algıladığı tutumun demokratik olduğu görülmüştür.**

Tablo 4.3. Bireylerin Depresyon Ölçeğinden ve Problem Çözme Envanterinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı

Ölçekler	Ort. ve SD
Depresyon ölçeği	6.30± 4.99
Problem çözme ölçeği	172.94 ± 14.98

Bireylerin depresyon ölçeğinin ortalaması (6.30± 4.99) olduğu saptanmıştır. Grubun depresyonlu olmadığı görülmüştür. Bireylerin problem çözme ölçeğinin ortalaması (172.94±14.98) olduğu saptanmıştır. Bireylerin problem çözme becerisinin orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4. Bireylerin Cinsiyetleri İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Cinsiyet	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	P
Demokratik tutum	Kız	50	94.60±8.04	43.53	901.50	.016*
	Erkek	50	98.64±8.29	57.47		
Otoriter tutum	Kız	50	74.52±6.39	55.88	981.00	.063
	Erkek	50	71.70±7.45	45.12		
İlgisiz tutum	Kız	50	78.14±10.32	52.99	1125.50	.385
	Erkek	50	76.24±9.62	48.01		

*p<0.05

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ilk olarak “Bireylerin cinsiyeti ile bireylerin algıladığı anne baba tutum envanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında olumlu bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (**Tablo 4**)

Tablo 4.4’de görüldüğü gibi bireylerin cinsiyetleri arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre demokratik tutum alt ölçeği cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmaktadır. Demokratik tutum alt ölçeği puanları açısından erkeklerin lehine olumlu bir ilişki vardır [U=901.50, p=.016]. **Erkeklerin kızlara oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Bireylerin cinsiyetleri arasında otoriter tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. (p>0.05). Buna göre otoriter tutum alt ölçeği cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin cinsiyetleri arasında olumlu yönde bir fark yoktur [U=981.00, p=.063].

Bireylerin cinsiyetleri arasında ilgisiz tutum alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak olumlu yönde bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre ilgisiz tutum alt ölçeğincinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. İlgisiz tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin cinsiyetleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur.[$U=1125.50$, $p=.385$].

Tablo 4.5.Bireylerin Cinsiyetleri İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	P
Depresyon	Kız	50	7.34±4.93	56.70	940.00	.031*
	Erkek	50	5.26±4.88	44.30		

* $p<0.05$

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ikinci olarak “Bireylerin cinsiyeti ile bireylerin depresyon ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 5)

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi bireylerin cinsiyetleri arasında depresyon ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre depresyon ölçeği cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmaktadır. Depresyon ölçeği puanları açısından kızların aleyhine anlamlı bir ilişki vardır [$U=94000$, $p=.031$]. **Kızların erkeklere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.6.Bireylerin Cinsiyetleri İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	P
Problem çözme becerileri	Kız	50	169.08±16.87	44.53	951.50	.039*
	Erkek	50	176.80±11.76	56.47		

* $p<0.05$

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde üçüncü olarak “Bireylerin cinsiyeti ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 6)

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi bireylerin cinsiyetleri arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre problem çözme becerileri ölçeği cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmaktadır. Problem çözme becerileri ölçeği puanları açısından erkeklerin lehine anlamlı bir fark vardır [$U=951.50$, $p=.039$]. **Erkeklerin kızlara oranla problem çözme becerileri düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.7. Bireylerin Yaşları İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	Yaş	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Demokratik tutum	14 yaşında	27	98.48±9.09	56.20	5.30	.151
	15 yaşında	23	93.69±8.00	40.33		
	17 yaşında	28	98.00±7.81	56.16		
	18 yaşında	22	95.63±8.08	46.93		
Otoriter tutum	14 yaşında	27	72.11±7.50	46.89	4.23	.237
	15 yaşında	23	74.60±7.24	56.63		
	17 yaşında	28	71.35±6.28	43.63		
	18 yaşında	22	75.00±6.88	57.27		
İlgisiz tutum	14 yaşında	27	76.55±9.31	48.96	3.19	.362
	15 yaşında	23	78.91±10.90	54.98		
	17 yaşında	28	74.78±8.53	43.63		
	18 yaşında	22	79.22±11.29	56.45		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dördüncü olarak “Bireylerin yaşları ile bireylerin algıladığı anne baba tutum envanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 7)

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi bireylerin yaşları arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Buna göre demokratik tutum alt ölçeği yaş değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır.

Demokratik tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin yaşları arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmamıştır.[k-w=5.30, p=.151].

Bireylerin yaşları arasında otoriter tutum alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak olumlu yönde bir ilişki bulunmamıştır.(p>0.05). Buna göre otoriter tutum alt ölçeği yaş değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin yaşları arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir [k-w=4.23, p=.237].

Bireylerin yaşları arasında ilgisiz tutum alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak olumlu yönde bir ilişki tespit edilmemiştir.(p>0.05). Buna göre ilgisiz tutum alt ölçeği yaş değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. İlgisiz tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin yaşları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur.[k-w=3.19, p=.362].

Tablo 4.8. Bireylerin Yaşları İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Yaş	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Depresyon ölçeği	14 yaşında	27	4.59±4.82	40.35	12.95	.005*
	15 yaşında	23	5.73±3.95	48.11		
	17 yaşında	28	5.85±5.39	47.63		
	18 yaşında	22	9.54±4.41	69.11		

*P<0.05

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde beşinci olarak “Bireylerin yaşları ile bireylerin depresyon ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.(**Tablo 8**)

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi bireylerin yaşları arasında depresyon ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak olumlu yönde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre depresyon ölçeği yaş değişkenine göre farklılık yaratmaktadır. Depresyon ölçeği puanları açısından 18 yaşında olan bireylerin aleyhine anlamlı bir ilişki vardır [k-w=12.95, p=.005]. **18 yaşında olan bireylerin diğer bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.9. Bireylerin Yaşları İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Yaş	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Problem çözme ölçeği	14 yaşında	27	174.44±16.02	53.81	2.96	.397
	15 yaşında	23	169.04±14.43	43.28		
	17 yaşında	28	175.92±14.34	55.75		
	18 yaşında	22	171.36±14.96	47.30		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde altıncı olarak “Bireylerin yaşları ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinin puanları olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.(**Tablo 9**)

Tablo 4.9’de görüldüğü gibi bireylerin yaşları arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre problem çözme becerileri ölçeği yaş değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Problem çözme becerileri ölçeği puanları açısından bireylerin yaşları arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir [$k-w=2.96$, $p=.397$].

Tablo 4.10. Bireylerin Hangi Sınıfta Okuduğu İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Sınıf	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	P
Demokratik tutum	Birinci sınıf	50	96.28±8.86	48.90	1170.00	.580
	Son sınıf	50	96.96±7.94	52.10		
Otoriter tutum	Birinci sınıf	50	73.26±7.41	51.37	1206.50	.764
	Son sınıf	50	72.96±6.73	49.63		
İlgisiz tutum	Birinci sınıf	50	77.64±10.04	51.73	1188.50	.668
	Son sınıf	50	76.74±9.98	49.27		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yedinci olarak “Bireylerin hangi sınıfta okuduğu ile bireylerin algıladığı anne baba tutum envanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (**Tablo 10**)

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum alt ölçeği sınıf değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur. [$U=1170.00$, $p=.580$].

Bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında otoriter tutum alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum alt ölçeği sınıf değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$U=1206.50$, $p=.764$].

Bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında ilgisiz tutum alt ölçeği puanı açısından istatistiksel açıdan olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre ilgisiz tutum alt ölçeği sınıf değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. İlgisiz tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur. [$U=1188.50$, $p=.668$].

Tablo 4.11. Bireylerin Hangi Sınıfta Okudukları İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Sınıf	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	P
Depresyon	Birinci sınıf	50	5.12±4.43	43.92	921.00	.022*
	Son sınıf	50	7.48±5.27	57.08		

* $p<0.05$

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde sekizinci olarak “Bireylerin hangi sınıfta okudukları ile bireylerin depresyon ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 11)

Tablo 4.11’inde de görüldüğü gibi bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında depresyon ölçeği puanı açısından istatistiksel açıdan olumlu yönde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$). Buna göre depresyon ölçeği sınıf değişkenine göre farklılık

yaratmaktadır. Depresyon ölçeği puanları açısından son sınıfta okuyan bireylerin aleyhine anlamlı bir fark vardır [U=921.00, p=.022]. **Son sınıfta okuyan bireylerin birinci sınıfta okuyan bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.12. Bireylerin Hangi Sınıfta Okudukları İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Sınıf	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	P
Problem çözme becerileri	Birinci sınıf	50	171.96±15.39	48.97	1173.50	.598
	Son sınıf	50	173.92±14.64	52.03		

*p<0.05

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dokuzuncu olarak “Bireylerin hangi sınıfta okudukları ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 12)

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Buna göre problem çözme becerileri ölçeği sınıf değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Problem çözme becerileri ölçeği puanları açısından bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [U=1173.50, p=.598].

Tablo 4.13. Bireylerin Doğum Sırası İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	Doğum sırası	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Demokratik tutum	İlk çocuk	37	99.24±8.30	59.03	6.43	.040*
	Ortanca çocuk	31	94.03±7.18	41.23		
	Son çocuk	32	96.09±8.89	49.63		
Otoriter tutum	İlk çocuk	37	73.86±7.12	53.05	.545	.761
	Ortanca çocuk	31	72.83±7.46	50.10		
	Son çocuk	32	72.50±6.69	47.94		
İlgisiz tutum	İlk çocuk	37	74.16±7.96	42.46	5.01	.081
	Ortanca çocuk	31	79.74±10.41	57.55		
	Son çocuk	32	78.21±10.98	52.97		

*p<0.05

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onuncu olarak “Bireylerin doğum sırası ile bireylerin algıladığı anne baba tutumenvanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.(**Tablo 13**)

Tablo 4.13’de görüldüğü gibi bireylerin doğum sıraları arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0.05$). Buna göre demokratik tutum alt ölçeği doğum sırasıdağişkenine göre farklılık yaratmaktadır. Demokratik tutum alt ölçeği puanları açısından ilk çocuk olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [$U=6.43$, $p=.040$]. **İlk çocuk olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Bireylerin doğum sıraları arasında otoriter tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir .($p > 0.05$). Buna göre otoriter tutum alt ölçeğidoğum sırasıdağişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin doğum sıraları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur.[$k-w=.545$, $p=.761$].

Bireylerin doğum sıraları arasında ilgisiz tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Buna göre ilgisiz tutum alt ölçeğidoğum sırası değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. İlgisiz tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin doğum sıraları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=5.01$, $p=.081$].

Tablo 4.14. Bireylerin Doğum Sıraları İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Doğum sırası	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Depresyon ölçeği	İlk çocuk	37	6.10±5.64	48.95	.222	.895
	Ortanca çocuk	31	6.25±4.70	50.58		
	Son çocuk	32	6.56±4.59	52.22		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onbirinci olarak “Bireylerin doğum sıraları ile bireylerin depresyon ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 14)

Tablo 4.14’de görüldüğü gibi bireylerin doğum sıraları arasında depresyon ölçeği açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre depresyon ölçeğidoğum sırası değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Depresyon ölçeği puanları açısından bireylerin doğum sıraları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=.222$, $p=.895$].

Tablo 4.15. Bireylerin Doğum Sıraları İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Doğum sırası	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Problem çözme ölçeği	İlk çocuk	37	175.02±15.60	55.36		
	Ortanca çocuk	31	169.90±14.72	43.79	2.73	.255
	Son çocuk	32	173.46±14.48	51.38		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onikinci olarak “Bireylerin doğum sıraları ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.(Tablo 15)

Tablo 4.15’de görüldüğü gibi bireylerin doğum sıraları arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre problem çözme becerileri ölçeği doğum sırasıdağişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Problem çözme becerileri ölçeği puanları açısından bireylerin doğum sıraları arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=2.73$, $p=.255$].

Tablo 4.16. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	Eğitim	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Demokratik tutum	İlkokul mezunu	16	93.25±7.23	40.78	6.77	.148
	Ortaokul mezunu	21	96.23±8.36	48.26		
	Lise mezunu	25	95.56±7.52	46.44		
	Lisans mezunu	29	97.89±8.85	55.36		
	Yüksek lisans ↑	9	102.33±9.06	68.61		
Otoriter tutum	İlkokul mezunu	16	74.43±5.41	57.00	3.02	.554
	Ortaokul mezunu	21	74.33±6.01	56.57		
	Lise mezunu	25	72.92±8.52	49.18		
	Lisans mezunu	29	71.82±7.22	45.29		
	Yüksek lisans ↑	9	72.55±7.41	45.22		
İlgisiz tutum	İlkokul mezunu	16	79.62±10.07	57.31	2.90	.573
	Ortaokul mezunu	21	78.42±11.48	52.64		
	Lise mezunu	25	78.48±10.53	52.76		
	Lisans mezunu	29	74.93±8.07	46.41		
	Yüksek lisans ↑	9	73.66±9.83	40.28		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onüçüncü olarak “Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri ile bireylerin algıladığı anne baba tutum envanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 16)

Tablo 4.16’da görüldüğü gibi bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında demokratik tutum alt ölçeği açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Buna göre demokratik tutum alt ölçeği eğitim düzeyideğişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=6.77, p=.148$].

Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında otoriter tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum alt ölçeği eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=3.02, p=.554$].

Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında ilgisiz tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre ilgisiz tutum alt ölçeği eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. İlgisiz tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=2.90, p=.573$].

Tablo 4.17. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyleriyle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Depresyon ölçeği	İlkokul mezunu	16	6.81±4.38	54.47	5.48	.241
	Ortaokul mezunu	21	5.14±4.81	43.90		
	Lise mezunu	25	7.72±5.11	58.80		
	Lisans mezunu	29	6.31±5.23	50.16		
	Yüksek lisans↑	9	4.11±4.88	36.89		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ondördüncü olarak “Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleriyle bireylerin depresyon ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 17)

Tablo 4.17’de görüldüğü gibi bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında depresyon ölçeği açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre depresyon ölçeği eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Depresyon ölçeği puanları açısından bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=5.48, p=.241$].

Tablo 4.18. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Problem çözme ölçeği	İlkokul mezunu	16	171.31±16.68	48.44	6.71	.152
	Ortaokul mezunu	21	171.04±14.43	46.24		
	Lise mezunu	25	170.16±16.36	45.68		
	Lisans mezunu	29	174.13±13.84	51.90		
	Yüksek lisans↑	9	184.11±8.76	73.00		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onbeşinci olarak “Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleriyle bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 18)

Tablo 4.18’de görüldüğü gibi bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre problem çözme becerileri ölçeği eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Problem çözme becerileri ölçeği puanları açısından bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=6.71$, $p=.152$].

Tablo 4.19. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyleri İle Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	Eğitim	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Demokratik tutum	İlkokul mezunu	8	91.25±8.82	34.13		
	Ortaokul mezunu	14	97.42±7.28	52.89		
	Lise mezunu	35	94.71±8.09	43.69	11.98	.017*
	Lisans mezunu	31	97.19±8.62	52.66		
	Yüksek lisans ↑	12	103.33±5.54	72.92		
Otoriter tutum	İlkokul mezunu	8	74.25±4.89	56.38		
	Ortaokul mezunu	14	75.57±7.38	60.86		
	Lise mezunu	35	73.40±6.86	52.14	4.57	.334
	Lisans mezunu	31	72.38±7.95	46.84		
	Yüksek lisans ↑	12	70.50±5.64	39.17		
İlgisiz tutum	İlkokul mezunu	8	82.50±10.37	64.63		
	Ortaokul mezunu	14	76.14±8.47	50.25		
	Lise mezunu	35	79.80±11.34	56.36	7.58	.108
	Lisans mezunu	31	75.67±9.39	46.39		
	Yüksek lisans ↑	12	71.16±3.68	34.92		

*p<0.05

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onaltıncı olarak “Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri ile bireylerin algıladığı anne baba tutum envanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 19)

Tablo 4.19’da görüldüğü gibi bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre demokratik tutum alt ölçeği eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık yaratmaktadır. Demokratik tutum alt ölçeği puanları açısından babası yüksek lisans ve üzeri mezun olan bireylerin lehine anlamlı bir ilişki vardır [k-w=11.98,

p=.017]. **Babaları yüksek lisans ve üzeri mezun olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında otoriter tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum alt ölçeğine eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=4.57$, $p=.334$].

Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında ilgisiz tutum alt ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre ilgisiz tutum alt ölçeğine eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. İlgisiz tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [$k-w=7.58$, $p=.108$].

Tablo 4.20. Bireylerin babalarının Eğitim Düzeyleri İle Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Depresyon ölçeği	İlkokul mezunu	8	7.00±5.18	53.69		
	Ortaokul mezunu	14	4.64±2.92	42.86		
	Lise mezunu	35	6.20±4.90	50.10	5.37	.251
	Lisans mezunu	31	7.74±5.44	58.21		
	Yüksek lisans ↑	12	4.33±5.29	38.54		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onyedinci olarak “Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri ile bireylerin depresyon ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 20)

Tablo 4.20’da görüldüğü gibi bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında depresyon ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Buna göre depresyon ölçeği eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Depresyon ölçeği puanları açısından bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [k-w=5.37, p=.251].

Tablo 4.21. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” İle Karşılaştırılması

Ölçek	Yaş	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	P
Problem çözme ölçeği	İlkokul mezunu	8	166.00±17.08	38.06		
	Ortaokul mezunu	14	174.71±14.93	54.25		
	Lise mezunu	35	170.45±14.58	45.24	7.04	.133
	Lisans mezunu	31	173.22±15.94	51.34		
	Yüksek lisans ↑	12	182.00±8.48	67.58		

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onsekizinci olarak “Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinin puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 21)

Tablo 4.21’de görüldüğü gibi bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından olumlu yönde bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Buna göre problem çözme becerileri ölçeği eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Problem çözme becerileri ölçeği puanları açısından bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki yoktur [k-w=7.04, p=.133].

Tablo 4.22. Bireylerin Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçekleri İle Depresyon Ölçeği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Depresyon ölçeği
Demokratik tutum alt ölçeği	r	-.522
	p	.000*
Otoriter tutum alt ölçeği	r	.255
	p	.010*
İlgisiz tutum alt ölçeği	r	.486
	p	.000*

*p<0.05

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ondokuzuncuolarak “bireylerin anne baba tutum envanterinin alt ölçekleri ile depresyon ölçeği puanları arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 22)

Bireylerin anne babalarından algıladıkları demokratik tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.522$, $P<0.05$). **Buna göre anne babadan algılan demokratik tutum arttıkça depresyon azalmaktadır.**

Bireylerin anne babalarından algıladıkları otoriter tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.255$, $P<0.05$). **Buna göre anne babadan algılan otoriter tutum arttıkça depresyon artmaktadır.**

Bireylerin anne babalarından algıladıkları ilgisiz tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.486$, $P<0.05$). **Buna göre anne babadan algılan ilgisiz tutum arttıkça depresyon artmaktadır.**

Tablo 4.23. Bireylerin Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçekleri İle Problem Çözme Becerileri Ölçeği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Problem çözme becerileri ölçeği
Demokratik tutum alt ölçeği	r	.472
	p	.000*
Otoriter tutum alt ölçeği	r	-.348
	p	.000*
İlgisiz tutum alt ölçeği	r	-.504
	p	.000*

* $p<0.05$

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirminci olarak “bireylerin anne baba tutum envanterinin alt ölçekleri ile problem çözme becerileri ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 23)

Bireylerin anne babalarından algıladıkları demokratik tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.472$, $P<0.05$). **Buna göre anne babadan algılan demokratik tutum arttıkça problem çözme becerileri artmaktadır.**

Bireylerin anne babalarından algıladıkları otoriter tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.348$, $P<0.05$). **Buna göre anne babadan algılan otoriter tutum arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır.**

Bireylerin anne babalarından algıladıkları ilgisiz tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.504$, $P<0.05$). **Buna göre anne babadan algılan ilgisiz tutum arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır.**

Tablo 4.24. Bireylerin Anne Baba Tutum Envanterinin Alt Ölçekleri İle Problem Çözme Becerileri Ölçeği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Problem çözme becerileri ölçeği
Depresyon ölçeği	r	-.528
	p	.000*

* $p<0.05$

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmibirinci olarak “bireylerin depresyon ölçeği ile problem çözme becerileri ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. (Tablo 24)

Bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.528$, $P<0.05$). **Buna göre depresyon arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır.**

SONUÇ

- Bireylerin cinsiyetleri arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.($p<0.05$). Erkeklerin kızlara oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Bireylerin cinsiyetleri arasında depresyon ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. ($p<0.05$). Kızların erkeklere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Bireylerin cinsiyetleri arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.($p<0.05$). Erkeklerin kızlara oranla problem çözme becerileri düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Bireylerin yaşları arasında depresyon ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). 18 yaşında olan bireylerin diğer bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Bireylerin hangi sınıfta okudukları arasında depresyon ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). Son sınıfta okuyan bireylerin birinci sınıfta okuyan bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Bireylerin doğum sıraları arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). İlk çocuk olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). Babaları yüksek lisans ve üzeri mezun olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Bireylerin anne babalarından algıladıkları demokratik tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde orta derecede anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=-.522$, $P<0.05$). Buna göre anne babadan algılan demokratik tutum arttıkça depresyon azalmaktadır.
- Bireylerin anne babalarından algıladıkları otoriter tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak

pozitif yönde düşük bir ilişki bulunmuştur ($r=.255$, $P<0.05$). Buna göre anne babadan algılan otoriter tutum arttıkça depresyon artmaktadır.

➤ Bireylerin anne babalarından algıladıkları ilgisiz tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak pozitif yönde düşük bir ilişki bulunmuştur ($r=.486$, $P<0.05$). Buna göre anne babadan algılan ilgisiz tutum arttıkça depresyon artmaktadır.

➤ Bireylerin anne babalarından algıladıkları demokratik tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak pozitif yönde düşük bir ilişki bulunmuştur ($r=.472$, $P<0.05$). Buna göre anne babadan algılan demokratik tutum arttıkça problem çözme becerileri artmaktadır.

➤ Bireylerin anne babalarından algıladıkları otoriter tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde düşük bir ilişki bulunmuştur ($r=-.348$, $P<0.05$). Buna göre anne babadan algılan otoriter tutum arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır.

➤ Bireylerin anne babalarından algıladıkları ilgisiz tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.504$, $P<0.05$). Buna göre anne babadan algılan ilgisiz tutum arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır.

➤ Bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.528$, $P<0.05$). Buna göre depresyon arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır.

TARTISMA

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinin yaptığı araştırmada, eğitim seviyeleri yüksek olan anne ve babaların demokratik tutum sergiledikleri görülmüştür (*Kaya, Bozaslan ,Genç 2012*).

Bizim araştırmamız da Dicle Üniversitesi'nin yaptığı araştırmayla tutarlı bir sonuç vermiştir. Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında demokratik tutum alt ölçeği puanı açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. Babaları yüksek lisans ve üzeri mezun olan bireylerin diğer bireylere oranla anne babalarından algıladıkları demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Karakaş (2008) ve Baltacı'nın (2010) yaptığı araştırmalarda tutarsız ve ilgisiz tutuma sahip olan anne-babaların çocuklarının okul başarılarının ve problem çözme becerilerinin düşük olduğu bulunmuştur (*Karakaş 2008*)(*Baltacı 2010*).

Bizim araştırmamızda da Karataş ve Baltacı'nın araştırmasına benzer sonuçlar saptanmıştır. Bireylerin anne babalarından algıladıkları ilgisiz tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur .Buna göre anne babadan algılan ilgisiz tutum arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır.

Erkan'ın (2002) yaptığı çalışmada çocuklarına otoriter davranan anne babaların çocuklarının da problem çözme yeteneğinin düşük olduğu saptanmıştır (*Erkan 2002*).

Bizim araştırmamızda bireylerin anne babalarından algıladıkları otoriter tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde düşük bir ilişki bulunmuştur. Buna göre anne babadan algılan otoriter tutum arttıkça problem çözme becerileri azalmaktadır. Bu da araştırmamızın sonucunun Erkan'ın araştırmasıyla tutarlı olduğunu göstermektedir.

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nin ebeveyn tutumları ile depresyon arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada ,otoriter, baskıcı, reddedici-ebeveyn tutumlar ile depresyon arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Yapılan araştırmalarda görülmüştür ki anne baba demokratik ise çocuk daha az psikolojik belirti göstermektedir (*Kaya,Bozaslan,Genç,2012*).

Bizim araştırmamızda ise bireylerin anne babalarından algıladıkları demokratik tutum ölçeğinden aldığı puanlar ile bireylerin depresyon ölçeğinden aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde orta derecede anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre anne babadan algılanan demokratik tutum arttıkça depresyon azalmaktadır.Yani Dicle Üniversitesi ile tutarlı bir sonuç elde edilmiştir.

Ankara Üniversitesinin yaptığı araştırmada Ortalamalara bakıldığında kızların problem çözme becerileri ile erkeklerinkiler arasındaki fark erkeklerin lehine görülmektedir. Erkeklerin problem çözme becerilerini daha olumlu algılamaları kültürel değerlere,erkeklerin daha fazla problem çözücü olmalarını bekleyen sosyalleşme sürecine bağlanabilir (*Arı , 2007*).

Bizim araştırmamızda da Ankara Üniversitesi ile tutarlı sonuçlar elde edilmiştir. Bireylerin cinsiyetleri arasında problem çözme becerileri ölçeği puanı açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. Erkeklerin kızlara oranla problem çözme becerileri düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yüzüncü yıl üniversitesinin yaptığı araştırmada yaş ile depresyon ölçeği arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Yaş arttıkça depresyon düzeyinin arttığı görülmüştür (*Özcan, 2010*).

Bizim araştırmamızda Bireylerin yaşları arasında depresyon ölçeği puanı açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır . 18 yaşında olan bireylerin diğer bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuç Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin araştırması ile tutarlıdır.

Toplumun her kesiminde anne babalar çocuk yetiştirmek için eğitim alabilmelidir. Bu eğitimler sonucunda anne babaların daha sağlıklı ve mutlu çocuklar yetiştirdikleri görülmektedir (*şahin, F. T. ve Kalburan, 2009*).

Batılı ülkelerde ebeveynlere yönelik çocuk gelişimi ve eğitimi konularındaki çalışmalara uzun yıllar önce başlanmıştır. Türkiye’de de bu konuya önem verilmeye başlanmıştır. Bununla ilgili olarak çeşitli eğitimler düzenlenmektedir.

Türkiye’de görülmektedir ki anne babalar çocuk yetiştirirken daha geleneksel yöntemler kullanmaktadırlar. Çoğu anne babasından nasıl gördüyse o şekilde çocuğunu yetiştirmektedir. Bu da eğitim seviyesindeki düşüklüğü gözler önüne sermektedir. Bu nedenle anne babaların çocuklarını doğru bir şekilde yetiştirebilmeleri için çeşitli bilimsel çalışmalara ihtiyaç vardır. Bunlar, Milli Eğitim Bakanlığı yoluyla gerçekleştirilebilir. Bu tür çalışmalar tüm okul kademelerine yapılabilir. Anaokulundan başlamak daha yararlı olmaktadır. Rehber öğretmenler bu konuda çeşitli etkinliklerde bulunabilirler. Her kademedeki öğrencilerinin velilerine çeşitli seminerler vererek bilgilendirebilirler.. Anne-baba eğitimi giderek yaygınlaştırılmalıdır. Bu süreçte okullar ve uzman kişiler işbirliği içinde olmalıdırlar. Okullarda sorunlu öğrencilerin velileri araştırmalı evde çocuğa karşı tutumunun nasıl olduğu tespit edilmelidir (*Çağdaş, Seçer, 2004*).

ÖNERİLER

Her istediğini istediği zaman elde edemeyeceği çocuklara öğretilmelidir.

Çocuga bir söz verilmişse tutulmalıdır.

Çocuğa kesin ve kararlı davranılmalıdır.

Çocuğa sürekli nasihat verilmemelidir.

Davranışlarla çocuğa örnek olunmalıdır.

Çocuğun kendine olan saygısını geliştirmek için, çocuğun iyi ve olumlu tarafları söylenmelidir.

Çocuk birey olarak kabul edilmelir. Kararlarına saygı duyulmalıdır. Başka çocuklarla kıyaslanmamalıdır. Hata yaparak öğrenecektir bu yüzden hataları cezalandırılmamalıdır.

Çocuğun kendisine belirli hedefler koyması için fırsat tanınmalıdır. Her çocuğun ilgi alanı farklıdır bu nedenle kendi ilgilendiği bir sosyal aktiviteye yönlendirilmelidir.

Bir sorunu varsa çözmek için yardımcı olunmalıdır gözden gelinmemelidir. Çocuğun evde sorumluluk almasına izin verilmelidir. Aile içi huzura önem verilmelidir.

Öğrenciler farklı yapı ve türde olan problem türleri ile sıkça karşılaştırılmalıdır. Öğrencilere sadece rutin problemler sunmak yeterli değildir.

KAYNAKLAR

- Akay H.** Problem Çözme Yaklaşımı ile Yapılan Matematik Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı Problem Çözme Becerisi ve Yaratıcılığı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi , Doktora Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü:Ankara
- Arı Ö.** Madde kullanan kişilerin depresyon problem çözme becerileri ve diğer bazı değişkenler açısından karşılaştırılması yayımlanmamış yüksek lisans tezi Ankara üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü uygulamalı psikoloji anabilim dalı Ankara
- Arslan Y.** (2009). Lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile sosyal problem çözme arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Babaoğlu A.**Psikiyatri Tarihi. Okuyan Us Yayın, İstanbul, 2002;s:60,85
- Baltacı Ö.** “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı, Sosyal Destek ve Problem Çözüm Yaklaşımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya 2010.
- Çağdaş A.ve Seçer Z.** Anne Baba Eğitimi. Konya: Eğitim Kitabevi 2004.
- Durat G.** Sakarya ilindeki gebe kadınlarda doğum sonrası depresyon risklerinin belirlenmesi ve yüksek riskli kadınlarda hemşirelik uygulamalarının etkinliği. İstanbul Üniversitesi Doktora Tezi,2003.
- Erkan Z.** “Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyleri, Ana-Baba Tutumları ve Ailede Görülen Risk Faktörleri Üzerine Bir Çalışma.” Yayımlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana 2012.
- Haktanır G. ve Baran G.** Gençlerin Benlik Saygısı Düzeyleri İle Anne Baba Tutumlarının Algılanmasının İncelenmesi. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi 1998.

- Hamarta S.** İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Becerilerinin Algılanan Ana Baba Tutumları Açısından İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilimdalı Yüksek Lisans tezi, Erzurum,2007.
- Kalaycı, Şeref,** SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti 2006.
- Karakaş, Y.** “Lise Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri İle Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki.” Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla2008.
- Karasar N.** Araştırmalarda Rapor Hazırlama, Ankara: Nobel Yayınevi,2009.
- Kaya A. , Bozaslan H.** Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinin 2012.
- Koroğlu E.** DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı. Ankara:Boylam Yayınevi
- Küpçü A.** Etkinlik temelli öğretim yaklaşımının orantısız akıl yürütmeye dayalı problem çözme başarısına etkisi doktora tezi Marmara üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü ilköğretim matematik öğretmenliği bilim dalı İstanbul 2008
- Örsel S.**Depresyonda tedavi: genel ilkeler ve kullanılan antidepresan ilaçlar. Klinik Psikiyatri,2004;Ek 4:17-22.
- Özcan, S.** Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Haziran 2010. Cilt:VII, Sayı:I, 1-19.
- Öztürk O,** Uluşahin A. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri, 11.baskı, 2008.

Sonmaz S. “Problem Çözme Becerisi İle Yaratıcılık ve Zekâ Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

Şahin FT. ve Kalburan NC. Aile Eğitim Programları ve Etkililiği: Dünyada Neler Uygulanıyor?. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2009 , 1–12.

Tezcan AE. Depresyon. Ankara: Elma Yayınevi, 1.baskı, 2011.

Yavuzer H. Ana Baba ve Çocuk İstanbul: Remzi Kitapevi,1986.

EKLER**ANA – BABA TUTUMU ENVANTERİ**

	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
1- Arkadaşlarımı benim gözümle görmeye çalışırdı.	0	0	0
2- Sevmediğim bir yemeği sırf bana yarayacağı düşüncesiyle zorla yedirdiği çok olmuştur.	0	0	0
3- Daima kendi aklımı kullanmama ve kararlarımı kendim vermeme beni teşvik etmiştir.	0	0	0
4- Nadiren beni bir işe teşvik edip desteklemiştir.	0	0	0
5- Küçük kabahatlerimi bile çok şiddetle cezalandırırdı.	0	0	0
6- Yerinde ve uygun kararlar verebileceğime inanır.	0	0	0
7- Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını vermiştir.	0	0	0
8- Gençlerin,ailelerin seçeceği yada onaylayacağı kimselerle evlenmesi gerektiği görüşündedir.	0	0	0
9- Muaşeret kurallarını öğrenmede kendisinden hiç yardım görmedim.	0	0	0
10- Arkadaşlarımın evimize gelmesinden hoşlanmaz,benim onların evine gitmemi isterdi.	0	0	0
11- Karşılaştığım bir güçlükle kendi bulduğu bir çözüm yolunu			
12- uygulamaya beni zorlardı.	0	0	0
12- Bir çatışmaya girdiğim zaman kimin neden haklı olduğunu görmeme yardım eder.	0	0	0
13- Karşı cinsten bir arkadaşımın aramda geçenleri kendisine rahatça anlatabilirim.	0	0	0
14- Bir şeyi yapmamı üst üste söyler mazeretimi dinlemez.	0	0	0
15- Karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz.	0	0	0
16- Çok zaman beni dinlemeyecek kadar meşguldü.	0	0	0
17- Çok cana yakın ve müşfik bir insandır;evladı olmaktan gurur duyuyorum.	0	0	0
18- Yapacağımdan fazlasını yapmama beni zorlardı.	0	0	0
19- Sık sık beni başından atmak istediğini hissedirim.	0	0	0
20- Kendisine çok ihtiyacım olduğu zamanlar ya evde bulunmaz yada fazla meşgul görünürdü.	0	0	0
21- Kötülemekten çok överdi ama bunda çok ileri gitmezdi.	0	0	0
22- Oldukça küçük yaşta bile kendime ilişkin ufak tefek kararlar almaya beni teşvik ederdi.	0	0	0
23- Daima öfkesine hakim olmuş pek seyrek olarak ufak tefek şeylere kızmıştır.	0	0	0
24- Sokağa çıkıp oynamak için her seferinde kendisinden izin almak zorundayım.	0	0	0
25- Sofrada konuşmama izin vermezdi.	0	0	0
26- Bana karşı imkan ölçüsünde cömert olmayı bilmiştir.	0	0	0
27- Bütün gün boyunca sokaklarda başı boş dolaşmama aldırış etmezdi.	0	0	0

28- Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinleyecek vakti vardı.()	0	0	0
29- Okul gezilerine katılmama izin vermez.	0	0	0
30- Beni benimsemekten çok bana katılmadığı duygusu içindeyim.	0	0	0
31- Etrafta başka yetişkinler olduğu zaman beni görmezlikten gelir, sorduklarıma cevap vermezdi.	0	0	0
32- Daima gücüm ve kararlarımın isabetine güvenirdi.	0	0	0
33- Daima yaptıklarımla yakından ilgilenirdi.	0	0	0
34- Okuldan parlak notlar getirmediğim zaman çok kızar.	0	0	0
35- Okulda üstün başarı göstermemde o kadar ısrar eder ki bu yüzden not konusunda aşırı derecede kaygılanırım.	0	0	0
36- Duygu ve ihtiyaçlarıma karşı daima hassas davranmıştır.	0	0	0
37- Bana yeterince özgürlük vermiştir.	0	0	0
38- Kimlerle arkadaşlık ettiğim onu pek ilgilendirmez.	0	0	0
39- _Sırf benim için_ hiçbir şey getirmez,birlikte çarşıya çıktığımızda şeker,ciklet,balon gibi şeyler almayı düşünmezdi.	0	0	0
40- Seks konusunda o kadar mutaassıptır ki onun yanında bu konuya ilgi gösteremem.	0	0	0
41- Çocukken pis ve düzensiz bir kılıkla dolaşmam onu rahatsız etmezdi.()	0	0	0
42- Güç durumda olduğum zamanlar bana daima cesaret vermiştir.	0	0	0
43- Hiçbir zaman bir şeyi onu tatmin edecek kadar iyi yapamam.	0	0	0
44- Dini ve siyasi konularda kendisi ile aynı fikirde olmadığım zaman benimle daima alay etmiş ve benim bu konuları kavrayamayacak kadar cahil olduğumu ileri sürmüştür.	0	0	0
45- Haklı olduğum zaman bunu bana açıkça söylerdi.	0	0	0
46- Görüşlerim,fikirlerim,duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmezdi.	0	0	0
47- Kendisini öpmek,kucaklamak istediğimde bundan rahatsız olduğunu hissederim.	0	0	0
48- Ancak hak ettiğim zaman beni cezalandırmıştır.	0	0	0
49- Benimle ilgili karar alınırken istek ve ihtiyaçlarımı dikkate alır.	0	0	0
50- Cinsiyet ile ilgili konulara karşı normal ve sağlıklı bir tavır geliştirmeme yardım etti.	0	0	0
51- Geleceğime karşı içten bir ilgi göstermiş ama hiçbir zaman amaçlarımı kendisi belirlemeye kalkışmamıştır.	0	0	0
52- Hemen hemen hiçbir konuda görüşümü sormaz.	0	0	0
53- Çocukluğumda bana hikaye,masal anlatmak için vakit harcamazdı.	0	0	0
54- Bir derdim olduğu zaman beni dinlemeye hazırdı.	0	0	0
55- Anlaşmadığımız konularda da fikirlerimi rahatça anlatma imkanı verir ve beni sabırla dinler.	0	0	0
56- Anlamadığım şeyleri anlatmaya gayret etmezdi.	0	0	0
57- Hakkımdaki kararları çok kere kendisi verir.	0	0	0
58- Bana karşı o kadar soğuktu ki acaba “öz evladı değil miyim?” diye şüphe vardı içimde.	0	0	0
59- Kazancı elverdiği halde benim için para harcamaktan çekinir yetecek kadar harçlık vermezdi.	0	0	0

60- Evde var oldukça sevdiğim her şeyi istediğim kadar yememe itiraz etmezdi.	0	0	0
61- Kendisine sormaksızın şahsi eşyalarından herhangi birini alıp kullanmama izin vermiştir.	0	0	0
62- Uygun zamanlarda kendisinden izin almaksızın oynamak için sokağa çıkabilirdim.	0	0	0
63- Kişisel problemlerimi kendisine açmakta çok zorluk çekerdim.	0	0	0
64- Bugün bile kendisine sormadan bir arkadaşımın sinemaya gidemem.()	0	0	0
65- Okuldan yada gezmeden ne zaman döndüğüm onu hiç ilgilendirmezdi()	0	0	0
66- Kendisinin gerçekleştiremediği arzularını bende gerçekleştirmiş görmek istediğini hissediyorum.	0	0	0
67- Elbiselerimi kirlettiğim zaman çok kızardı. Bu yüzden bazı sevdiğim oyunlara katılmazdım.	0	0	0
68- İlgi ve yeteneklerime uygun meslek seçmemde beni serbest bırakmıştır.	0	0	0
69- Bir güçlkle karşılaştığımda istediğim yardımı sağlar fakat kararı bana bırakırdı.	0	0	0
70- Beni başından savmak istediğini hissedirim.	0	0	0
71- Nadiren bana bir şeyler öğretmeye çalışırdı.	0	0	0
72- Beni daha temiz ve güzel giydirebilirdi inancındayım.	0	0	0
73- Beni sık sık başkalarıyla karşılaştırmış, onların benden ne kadar üstün olduklarını söyleyip durmuştur.	0	0	0
74- Bana açıkça belli etmese de beni sevdiğini hissediyorum.	0	0	0
75- Herhangi bir konuda isabetli kararlar verebileceğime inanmazdı.	0	0	0
76- Beklentilerine uygun davranmazsam, bazen haftalarca bana küser.	0	0	0
77- Ailemizi ilgilendiren konularda benimde fikrimi sorar, karar dikkate alır.	0	0	0
78- Sağlık muayenesinde ihtiyacım olduğunda bunu hep ihmal ederdi.	0	0	0
79- Ancak istediğini yerine getirdiğim zaman beni okşar öperdi.	0	0	0
80- Hastalıklarında benimle pek az ilgilenirdi.	0	0	0
81- Beni sık sık cezalandırırdı fakat ben bu cezaların nedenlerini çok kere bilmezdim.	0	0	0
82- Eve geldiklerinde arkadaşlarıma iyi davranırdı.	0	0	0
83- Vakti olduğu halde derslerime hiç yardım etmezdi.	0	0	0
84- Bana daha az hükmetmesini isterdim.	0	0	0
85- Makul hudutlar içinde mümkün olan fırsatlara sahip olmam gereğine inanırdı.	0	0	0
86- Varlığımdan habersiz görünür hiçbir konuda fikrimi sormaz.	0	0	0
87- Beni cezalandırdıktan sonra aşırı sevgi ve şefkat gösterirdi.	0	0	0
88- Nüktedan bir kimsedir ama hiçbir zaman benimle alay etmemiştir.	0	0	0
89- Kendisine yaklaştığımda çok kere soğuk bir şekilde karşılık verirdi.	0	0	0
90- Okulda aldığım notlar onu hiç ilgilendirmez.	0	0	0
91- Hoşlanmadığı kimselerle arkadaşlık etmemi kesinlikle yasaklar.	0	0	0
92- Elbiselerimin kumaşlarını ve biçimlerini kendisi seçerdi.	0	0	0
93- Yüksek tahsil yapmasam çok mutsuz olacağını ima eder dururdu.	0	0	0

94- Bir başkası ile konuşurken kendisine soru sormama yada kendisinden bir şey istememe katiyen kızmazdı.	0	0	0
95- Beni dünyaya getirdiğine pişman görünürdü.	0	0	0
96- Hiçbir zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder görünmemiştir.	0	0	0
97- Beraber çalışırken işlerin nasıl ve neden böyle olduğunu açıklamaya çalışır.	0	0	0
98- Daima iyi bir evladın ana ve babasının istediği biçimde yetişen onların dediklerini aynen yerine getiren kimse olduğunu söyler dururdu.	0	0	0
99- Kendisini memnun etmek için bir alanda okuyorum. Oysa hayatımı başka türlü kazanmak isterim.	0	0	0
100- Cinsiyet konusunda karşılaştığım problemlerimi kendisine açtığımda çok ilgisiz davranmıştır.	0	0	0
101- Yalnız derslerimle uğraşmamı ister,oyun oynamak istediğim zaman çok öfkelenirdi.	0	0	0
102- Yatma saatim gelince beni hemen yatağa yollar. Misafir çocukları ile oynamama izin vermezdi.	0	0	0
103- Ergenlik çağında benimle pek az ilgilenmiştir.	0	0	0
104- Yemeği hazırlamadığı için aç kaldığım olmuştur.	0	0	0
105- Beni anlamak için daima içten bir gayret sarf ederdi.	0	0	0
106- (Annelik)-(Babalık) ödevinin kendisini bir esir durumuna düşürdüğünü kendisini bu işe feda ettiğini söyler dururdu.	0	0	0
107- Üzüntülü anlarında bana çok az şefkat göstermiştir.	0	0	0
108- Artık çocuk olmadığının farkında değil görünüyor.	0	0	0
109- Bana her zaman iyi bir rehber oldu. Hiçbir zaman davranışlarıma hükmetmedi.	0	0	0
110- Tabağımdaki tamamen bitirmeden sofradan kalkmama izin vermez.()	0	0	0
111- Nadiren bana “moral destek” vermiştir.	0	0	0
112- Beni nadiren cezalandırırdı ve hiçbir zaman arkadaşlarımla yanında utandırmadı.	0	0	0
113- Bana ait kararları çok kere kendisi verdi.	0	0	0
114- Beni başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söyler,kırıcı kırıcı tenkitlerde bulunurdu.	0	0	0
115- Çocuklarının yaratılıştan kötü olduğuna inanır devamlı kontrol altında bulunmaları gereğini savunurdu.	0	0	0
116- Onun gözünde değersiz bir insanım.	0	0	0
117- Beni cezalandırmaktansa meseleleri benimle konuşup tartışmayı tercih eder.	0	0	0
118- Karşı cins hakkında daima korku ve güvensizlik uyandıracak telkinlerde bulunur.	0	0	0
119- Anlattıklarımı daima can kulağı ile dinler. Fakat hiçbir zaman sırlarımı öğrenmeye kalkışmaz.	0	0	0
120- Başkalarına benden daha fazla önem verir, daha nazik davranır.	0	0	0

BDÖ
(BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ)

1. **(0) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.**
(1) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
(2) Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım.
(3) O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.

2. (0) Gelecek hakkında umutsuz ve karamsar değilim.
(1) Gelecek hakkında karamsarım.
(2) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
(3) Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.

3. **(0) Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.**
(1) Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
(2) Geçmişime baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
(3) Kendimi tümüyle başarısız bir kişi olarak görüyorum.

4. (0) Birçok şeyden eskisi kadar zevk almıyorum.
(1) Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.
(2) Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
(3) Her şeyden sıkılıyorum.

5. **(0) Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.**
(1) Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
(2) Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
(3) Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

6. (0) Kendimden memnunum.
(1) Kendi kendimden pek memnun değilim.
(2) Kendime çok kızıyorum.
(3) Kendimden nefret ediyorum.

7. **(0) Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.**
(1) Zayıf yanlarım veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.
(2) Hatalarımdan dolayı her zaman kendimi kabahatli bulurum.
(3) Her aksilik karşısında kendimi kabahatli bulurum
8. (0) Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
(1) Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm oluyor fakat yapmıyorum.
(2) Kendimi öldürmek isterdim.
(3) Fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.
9. **(0) Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.**
(1) Zaman zaman içimden ağlamak geliyor.
(2) Çoğu zaman ağlıyorum.
(3) Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.
10. (0) Şimdi her zaman olduğundan daha sinirli değilim.
(1) Eskisine kıyasla kolay kızıyor ya da sinirleniyorum.
(2) Şimdi hep sinirliyim.
(3) Bir zamanlar
11. **(0) Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.**
(1) Başkaları ile eskiden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum.
(2) Başkalarıyla konuşma ve görüşme isteğimi kaybettim.
(3) Hiç kimseyle görüşüp konuşmak istemiyorum.
12. (0) Eskiden olduğu kadar kolay karar verebiliyorum.
(1) Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
(2) Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.
(3) Artık hiç karar veremiyorum.

13. (0) Aynada kendime baktığımda bir değişiklik görmüyorum.
(1) Daha yaşlanmışım ve çirkinleşmiş gibi geliyor.
(2) Görünüşümün çok değiştiğini ve daha çirkinleştiğimi hissediyorum.
(3) Kendimi çok çirkin buluyorum.
14. (0) Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
(1) Bir şeyler yapabilmek için gayret göstermek gerekir.
(2) Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor.
(3) Hiçbir şey yapamıyorum.
15. (0) Her zamanki gibi uyuyabiliyorum.
(1) Eskiden olduğu gibi uyuyamıyorum.
(2) Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
(3) Her zamankinden çok daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
16. (0) Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.
(1) Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
(2) Yaptığım hemen her şey beni yoruyor.
(3) Kendimi hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.
17. (0) İştahım her zamanki gibi.
(1) İştahım eskisi kadar iyi değil.
(2) İştahım çok azaldı.
(3) Artık hiç iştahım yok.

18. (0) Son zamanlarda kilo vermedim.

- (1) İki kilodan fazla kilo verdim.
- (2) Dört kilodan fazla kilo verdim.
- (3) Altı kilodan fazla kilo verdim.

19. (0) **Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.**

- (1) **Ağrı, sancı, mide bozukluğu ve kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendiriyor.**
- (2) **Sağlığım beni endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zorlaşıyor.**
- (3) **Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki başka hiçbir şey düşünemiyorum.**

20. (0) Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim.

- (1) Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim.
- (2) Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim.
- (4) Cinsel konulara olan ilgimi tamamen kaybettim.

21. (0) **Bana cezalandırılmışım gibi gelmiyor.**

- (1) **Cezalandırılabilceğimi seziyorum.**
- (2) **Cezalandırılmayı bekliyorum.**
- (3) **Cezalandırıldığımı hissediyorum.**

PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ

(PÇE)

1. Her zaman böyle davranırım
  2. Çoğunlukla böyle davranırım
  3. Sık sık böyle davranırım
  4. Arada sırada böyle davranırım
  5. Ender olarak böyle davranırım
  6. Hiçbir zaman böyle davranmam
- Ne kadar sıklıkla böyle davranırsınız?
Her Zaman   Hiçbir zaman
(1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 1. Bir sorunumu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam.**
2. Zor bir sorunla karşılaştığımda ne olduğunu tam olarak belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 3. Bir sorunumu çözmek için gösterdiğim ilk çabalar başarısız olursa o sorun ile başa çıkabileceğimden şüpheye düşerim.**
4. Bir sorunumu çözdükten sonra bu sorunu çözerken çözerken neyin işe yaradığını, neyin yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 5. Sorunlarımı çözme konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim.**
6. Bir sorunumu çözmek için belli bir yolu denedikten sonra durur ve ortaya çıkan sonuç ile olması gerektiğini düşündüğüm sonucu karşılaştırırım. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 7. Bir sorunum olduğunda onu çözebilmek için başvurabileceğim yolların hepsini düşünmeye çalışırım.**
8. Bir sorunla karşılaştığımda neler hissettiğimi anlamak için duygularımı incelerim. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 9. Bir sorun kafamı karıştırdığımda duygu ve düşüncelerimi somut ve açık –seçik terimlerle ifade etmeye uğraşmam.** Kayseri Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
- 12 Ne kadar sıklıkla böyle davranırsınız?

10. Başlangıçta çözümünü farketmesem de sorunlarımın çoğunu çözme yeteneğim vardır. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 11. Karşılaştığım sorunların çoğu, çözebileceğimden daha zor ve karmaşıktır.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
12. Genellikle kendimle ilgili kararları verebilirim ve bu kararlardan hoşnut olurum. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 13. Bir sorunla karşılaştığımda onu çözmek için genellikle aklıma gelen ilk yolu izlerim.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
14. Bazen durup sorunlarım üzerinde düşünmek yerine gelişigüzel sürüklenip giderim. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 15. Bir sorunla ilgili olası bir çözüm yolu üzerinde karar vermeye çalışırken seçeneklerimin başarı olasılığını tek tek değerlendirmem.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
16. Bir sorunla karşılaştığımda, başka konuya geçmeden önce durur ve o sorun üzerinde düşünürüm. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 17. Genellikle aklıma il gelen fikir doğrultusunda hareket ederim.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
18. Bir karar vermeye çalışırken her seçeneğin sonuçlarını ölçer, tarar, birbirleriyle karşılaştırır, sonra karar veririm. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 19. Bir sorunumu çözmek üzere plan yaparken o planı yürütebileceğime güvenirim.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
20. Belli bir çözüm planını uygulamaya koymadan önce, nasıl bir sonuç vereceğini tahmin etmeye çalışırım. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 21. Bir soruna yönelik olası çözüm yollarını düşünürken çok fazla seçenek üretmem.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
22. Bir sorunumu çözmeye çalışırken sıklıkla kullandığım bir yöntem; daha önce başıma gelmiş benzer sorunları düşünmektir. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 23. Yeterince zamanım olur ve çaba gösterirsem karşılaştığım sorunların çoğunu çözebileceğime inanıyorum.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)

24. Yeni bir durumla karşılaştığımda ortaya çıkabilecek sorunları çözebileceğime inancım vardır. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 25. Bazen bir sorunu çözmek için çabaladığım halde, bir türlü esas konuya giremediğim ve gereksiz ayrıntılarla uğraştığım duygusunu yaşıyorum.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
26. Ani kararlar verir ve sonra pişmanlık duyarım. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 27. Yeni ve zor sorunları çözebilmeye yeteneğine güveniyorum.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
28. Elimdeki seçenekleri karşılaştırırken ve karar verirken kullandığım sistematik bir yöntem vardır. Kayseri Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
13 Ne kadar sıklıkla böyle davranırsınız? (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 29. Bir sorunla başa çıkma yollarını düşünürken çeşitli fikirleri birleştirmeye çalışmam.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
30. Bir sorunla karşılaştığımda bu sorunun çıkmasında katkısı olabilecek benim dışındaki etmenleri genellikle dikkate almam. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 31. Bir konuyla karşılaştığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, durumu gözden geçirmek ve konuyla ilgili olabilecek her türlü bilgiyi dikkate almaktır.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
32. Bazen duygusal olarak öylesine etkilenirim ki, sorunumla başa çıkma yollarından pek çoğunu dikkate bile almam. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 33. Bir karar verdikten sonra, ortaya çıkan sonuç genellikle benim beklediğim sonuca uyar.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)
34. Bir sorunla karşılaştığımda, o durumla başa çıkabileceğimden genellikle pek emin değilimdir. (1) (2) (3) (4) (5) (6)
- 35. Bir sorunun farkına vardığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, sorunun tam olarak ne olduğunu anlamaya çalışmaktır.** (1) (2) (3) (4) (5) (6)

Demografik Bilgi Formu

Yaş:

Cinsiyet:

Sınıfı:

Annenin Eğitim Durumu:

Babanın Eğitim Durumu:

Doğum Sırası:

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Tuğba Rabia Ay

Doğum Yeri ve Tarihi: Manavgat /ANTALYA 30.09.1990

Adres: Ata 2 Sitesi Mavi Çam Caddesi No:29 Üsküdar/İSTANBUL

E-Mail: tugbaay07@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

2013-2015: Yüksek Lisans Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji

2009-2013: Lisans Beykent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

2005-2009: Lise Manavgat Anadolu Lisesi

1997-2005: İlkokul Toros İlköğretim Okulu /Manavgat/ANTALYA

İŞ TECRÜBESİ

2013-2014: Ena Therapia /İSTANBUL